

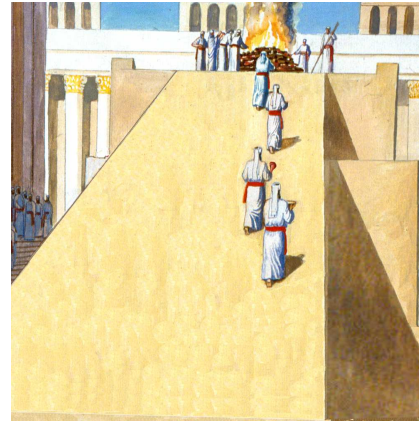
סיכום

העבודות המפגלות הן ארבע העבודות המעכבות את הכפרה: שחיטה, קבלה, הולכה וזריקת הדם הראשונה. אם בשעת עשיית אחת מהן חשב העובד על אכילת אדם או מזבח: אכילת בשר, הקטרת אימורים, או זריקת הדם (אפילו מן המתנה השניה ואילך, שאינן מעכבות), לעשותה לאחר זמנה – הקרבן מתפגל.

שיטת רש"י והרמב"ם וסיעתם, שאף החושב על שפיכת השיריים מפגל, שאף היא אכילת מזבח לכל דבר, ולעומת זאת, החושב בשעת השחיטה על הקבלה וההולכה – לא פיגל, שכן אינן אכילת מזבח. הראב"ד חולק וסובר שיש קולא בשפיכת שיריים, שהמקבל על מנת לשפוך למחר לא פיגל, ומאידך, השוחט על מנת לקבל ולהוליך למחר – פיגל (ואולי אף במקבל על מנת להוליך). בעל המאור בחולין וסיעתו כתבו שהשוחט על מנת לקבל ולהוליך – פיגל, ויש שפירשו שדעתם כראב"ד (זבחי אפרים), ויש שפירשו שזוהי שיטה שלישית, לפיה מחשבה מפגלת בין אם חשב על אכילת אדם ומזבח ובין אם חשב על אחת העבודות המעכבות (תורה שלמה).

האחרונים צידדו בדעת רש"י, על פי ראיות מהתורת כהנים והתוספתא ועוד.

בתורה שלמה (מילואים לפרשת צו, סי' ד) יישב שיטתם בדרך אחרת, הקרובה יותר לשיטת רש"י, על פי גרסה אחרת המצויה בסוגיה כאן¹⁷: "הא דאמר הריני מקבל דמה (במקום: השוחט) על מנת לקבל דמה למחר", כלומר שקיבל חלק מהדם על מנת להמשיך לקבלו למחרת. לפי גרסה זו, מחשבה בשעת הקבלה על שפיכת שיריים מפגלת, כדעת רש"י, ויתכן שהשוחט על מנת לקבל אף הוא מפגל, כי חושב על עבודה המעכבת כפרה, כדעת הראב"ד. רק המקבל על מנת להמשיך לקבל לא פיגל, משום שהקבלה אינה אכילת מזבח, וגם המשך הקבלה אינו עבודה המעכבת כפרה, שכן החובה לקבל את כל דם הקרבן אינה אלא לכתחילה (עיין להלן מערכה נט). מכל מקום, גם שיטה זו מוקשית מן התוספתא הנ"ל.

הקטרת אימורים. המחשבה אודותיה לעשותה לאחר זמנה מפגלת, אבל בשעת ההקטרה המחשבה אינה מפגלת, מפני שהקטרה אינה מעכבת.

מערכה יח. פיגול בטבילת האצבע במתן דם חטאת (יג-יד,א)

ללא טבילת אצבע, אם כן אין זו מן העבודות המפגלות! על כך משיבה הגמ', שמשלמים למדנו את הכלל שכל עבודה המעכבת בהם עשויה לפגל, וכלל זה מיושם בכל קרבן כעניינינו, וסברה היא: "כיון דלא סגי דלא יהיב – על כרחיה היינו הולכה"¹.

לבסוף מביאה הגמ' ברייתות סותרות, לכאורה, בעניין טבילת האצבע, ומסיקה: "כאן בחטאות החיצונות, כאן בחטאות הפנימיות". טעמו של חילוק זה, שבחטאת חיצונית לא נאמר "וטבל", אלא "ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו" (ויקרא ד,כה), ומכיוון שלא הוזכרה הטבילה בפירוש – אינה מפגלת². לכאורה הדברים סותרים לכלל שהוזכר לעיל, שכל עבודה הכרחית לכפרה – מפגלת. אולם מרש"י (ד"ה להכי לא כתביה לטבילה) נראה שהכלל במקומו עומד, חיצונית, ואם כן אין ראייה משינוי הלשון על כך שאין זו עבודה.

¹ש"המזבח" בראש הפסוק אינו "המזבח" שבסופו על יציקת השיריים ליסוד, שהרי שירי חטאת פנימית נשפכים ליסוד המזבח החיצון). אפשר שהגמ' סוברת שאין ללמוד מחטאת זו, מכיוון שהיתה הוראת שעה, ועיין רמב"ן בשמות כט, יד, שהיתה זו חטאת חיצונית מעין חטאת פנימית.

²עוד יש להעיר, שלשון טבילה בחטאת פנימית נאמרה רק במתנות הפרוכת, ולא במתנות המזבח הפנימי. מכל מקום, מסתימת הסוגיה משתמע שאין חילוק ביניהם (וכן מבואר להדיא בזבח תודה, שדן על "ד' זריקות" ו"ד' טבילות", דהיינו בקרנות המזבח), ואולי טעם הדבר, שגם לא נאמרה בהם לשון לקיחה כפי שנאמר בחטאת חיצונית, ואם כן אין ראייה משינוי הלשון על כך שאין זו עבודה.

נאמר בתורה: "וטבל הכהן את אצבעו בדם והיזה מן הדם שבע פעמים לפני ה' את פני פרוכת הקדש" (ויקרא ד,ו). הסוגיה עוסקת במקרה שתוך כדי טבילת האצבע חשב הכהן לזרוק את הדם או להקטיר את האימורים לאחר הזמן המיועד לכך, ודנה האם אף הטבילה נחשבת כאחת מן העבודות המפגלות: שחיטה, קבלה, הולכת הדם או זריקתו.

הסוגיה ומסקנתה

בסוגיה מובא משא ומתן בין ראשוני אמוראי ארץ ישראל בדין זה. רב יהודה בריה דרבי חייא וכן ר' יהושע בן לוי מביאים שמועה שטבילת אצבע מפגלת. כמה אמוראים (בר פדא, ריש לקיש, רבי יוסי ברי' חנינא) תמדהו על כך, שכן המקור לדין פיגול הוא קרבן שלמים, שדמו ניתן בזריקה

17. גרסת תוס' ט, ב, ד"ה מחשבין, עיין חק נתן ופנים מאירות.

1. אילפא השיב לבר פדא תשובה אחרת, שאשר הקרבנות התרבו לפיגול מיתור מיוחד ולא דומיא דשלמים. על נפקא מינה אפשרית בין שתי התשובות עיין בטהרת הקודש.

2. יש להעיר, שמצאנו לשון טבילה בעגלו של אהרן ביום השמיני למילואים: "ויקריבו בני אהרן את הדם אליו ויטבול אצבעו בדם ויתן על קרנות המזבח ואת הדם יצק אל יסוד המזבח" (ויקרא ט,ט), והיתה זו חטאת חיצונית, כדברי רש"י (פס' יא): "לא מצינו חטאת חיצונית נשרפת אלא זו ושל מילואים" (ובאברבנאל פירש שהיתה זו חטאת פנימית ו"המזבח" הוא המזבח הפנימי, ולדבריו צריך לומר

מזבח" (משנה למלך, ועיין שטמ"ק אות ז). על פי זה כתב בזבח תודה, שהרמב"ם דימה אותה להזייה כדי להורות שאינו מפגל אלא אם כן חשב בכל הטבילות, כדין זריקת הדם, שצריך שיחשוב בכל הזריקות המעכבות (וכך נקט לדינא בקרן אורה מב,א). נראה שטעם הדבר, שאמנם בהליכה רגילה הרי הוא מפגל גם אם לא חשב בכל משך ההליכה, אבל זאת משום שמוליך את כל הדם כאחת, מה שאין כן כאן (ועיין בזבח תודה). בזבח תודה הציע הסבר נוסף לדימוי להזאה, שאם חשב על הטבילה לעשותה למחר – יתכן שהקרבת מתפגל (ולא כדברי המשנה למלך הנ"ל) אף על פי שגדרה כהולכה, משום שהמחשבה לטבול מובנה ממילא שגם ההזאה תהיה מחר⁵.

לעומת זאת, יש הסוברים שלרמב"ם אכן הטבילה נחשבת כזריקת דם. טעמו, שמסקנת הסוגיה להלן (טו,א) שהולכה שאינה נעשית ברגל – אינה נקראת הולכה, ואם כן אי אפשר לקשר את טבילת האצבע להולכה, וממילא עלינו לדמותה יותר לזריקה (גרי"ז במנחות שם; משאת משה סי' יא, וראה להלן). ניתן גם לומר, שרק רב מרי בסוגיין סבר שהטבילה נחשבת כהולכה, ואילו הסוגיה בהמשך, התולה את דין הטבילה במחלוקת ר"ש ורבנן, אינה מתכוונת למחלוקתם בהולכה, כפירוש רש"י, אלא למחלוקתם בפיגול בחטאות הפנימיות (חזון יחזקאל מנחות ג,יא; עולת שלמה)⁶.

טבילת אצבע. בקרבן חטאת הכהן טובל את אצבעו בדם שבמזרק ומזה באצבעו. בציור נראה הכהן הגדול ביום הכיפורים טובל את אצבעו בדם שבמזרק ומזה במזבח הפנימי על "טהרו של מזבח", לאחר המתנות על ארבע קרנותיו. לפי מסקנת הסוגיה כאן, בחטאת פנימית יש לטבילת האצבע חשיבות מיוחדת, והמחשבה בזמן הטבילה מפגלת.

5. אמנם השוחט על מנת לקבל למחרת אינו מפגל, ולא אמרינן שאם הקבלה תהא למחר ממילא גם הזריקה תהא למחר, אבל הטבילה וההזאה סמוכות יותר זו לזו.

6. בכך נתיישבה קושיית השטמ"ק אות יא, שאף ר"ש מודה בהולכה שאי אפשר לבטלה שהיא עבודה. לפי זה קושיית הגמ' בהמשך "מאי איריא טבילת אצבע, האמר כל שאינו על המזבח החיצון..." מובנה שלא היה ראוי שינקוט רק את טבילת האצבע כדוגמא לדין הכללי בחטאת פנימית.

ושינוי הלשון מוכיח שטבילת אצבע בחטאת חיצונית היא עבודה מיוחדת היוצאת מכלל זה, וכן משמע מתוס' (ד"ה אלא). לעומתם, בשטמ"ק (יג,ב אות י) כתב שלפי מסקנת הסוגיה הסברה "כיון דלא סגי דלא יהיב" בטלה לגמרי בענייננו.

הדברים אמורים באשר למחשבת פיגול, אבל מחשבת שלא לשמה – אין ספק שפוסלת בטבילת אצבע ואף בחטאת חיצונית, שכן פסול שלא לשמה אינו נלמד משלמים, וממילא הוא חל בכל עבודה המעכבת כפרה (חק נתן ופנים מאירות, ועיין יכהן פאר שנסתפק בדבר).

גדר הטבילה – כהולכת הדם או כזריקתו?

טבילת האצבע נעשית כהכנה לזריקה, לאחר הולכת הדם אל מקום הזריקה. רב מרי מגדיר אותה כהולכה, כדבריו: "כיון דלא סגי דלא עביד לה – על כרחיה היינו הולכה". כך נראה גם מן השלב בסוגיה בו הגמ' תולה את מחלוקת הבריייתות בעניין טבילת אצבע במחלוקת ר' שמעון ורבנן, ופירש רש"י שהכוונה למחלוקתם במשנתנו (יג,א) האם מחשבה פוסלת בהולכה.

הדימוי להולכה טעון בירור, שכן לכאורה "הולכה" היא הבאת הדם אל מקום הזריקה, ואילו טבילת האצבע אינה מקרבת את הדם למקומו. גם לשון הגמ' צריכה ביאור, מדוע מכיוון שהטבילה הכרחית יש להגדיר אותה כהולכה? המשנה למלך (הל' פסולי המוקדשין יא,א) מסביר, שהתורה קבעה שהמחשבה פוסלת בארבע עבודות בלבד: שחיטה קבלה הולכה וזריקה, ומכיוון שאנו מוצאים בחטאת פנימית עבודה חשובה וחיונית, שמסתבר שאף היא פוסלת, עלינו למיין אותה לאחת מן העבודות הנ"ל, ומסתבר לדמותה יותר להולכה מאשר לזריקה³. בכך מוסבר גם החילוק בין חטאת פנימית לחיצונית (גרי"ז מנחות ז,א): אילו היתה זו הולכה ממש – לא היה יסוד לחלק, אבל היסוד הוא חשיבות העבודה, כפי שנראה מכך שהתורה ציינה במפורש את הטבילה.

הרמב"ם (הל' פסולי המוקדשין יז,ג) פוסק: "טבילת אצבע בדם בחטאות הפנימיות מפגלת. כיצד? חשב בשעת טבילת אצבע בדם מחשבת הזמן הרי זה כמחשב בשעת הזייה", ותמיהו המפרשים, מדוע דימה זאת להזייה ולא להולכה?⁴

יש מפרשים שאף הרמב"ם מודה שדינה כהולכה, והמחשבה אודותיה אינה מפגלת (כפי שנאמר בבריייתא "ולא מתפגלת", ובוזה לא מצאנו חולק), שכן אינה "אכילת

3. כעין זה מצאנו בירושלמי בשבת פ"ה ה"ב לגבי תולדות באבות מלאכות האסורות בשבת: "מן דאשכחון מיסמוך – סמכין, הא דלא אשכחון מיסמוך – עבדוניה משום מכה בפטיש", כלומר: נקודת המוצא היא ההנחה שפעולה מסוימת חשובה ולכן ראוי לאוסרה ויש למיין אותה לאחת מל"ט המלאכות, ואם אינה דומה לאחת מהן – יש לדמותה למכה בפטיש.

4. בקרן אורה מציין שהלבדל זה יש השלכה לעניין שינוי בעלים, שאינו אלא זריקה, אם כי לרמב"ם עצמו אינו כן, עיין מערכה ה.

פנימית; ושיטת ר' יוסי שיש להבדיל בין העובד בעזרה וחושב על עבודה בעזרה, שמפגל, לבין העובד בהיכל או חושב על עבודה שבהיכל, שאינו מפגל.

לכאורה, הדיון כאן על טבילת אצבע אינו אלא לשיטת תנא קמא שם, ואילו לשיטת ר' יוסי אין מקום שהטבילה תפגל, שכן היא נעשית בהיכל. אולם הגמ' שם פוסקת כר' יוסי, וכן כתב הרמב"ם (הל' פסוהמ"ק יז, ד-ו), ונמצא שפסקי הרמב"ם סותרים זה לזה (בשתי הלכות סמוכות!).

באחרונים יישבו את הסתירה בדרכים שונות: א. טבילת האצבע מפגלת רק אם עשאה בעזרה (מנחת חינוך בהגהותיו על הרמב"ם; ובכנסת הראשונים פקפק האם הטבילה כשרה בחוץ, ומפשטות הפסוקים: "ולקח הכהן המשיח מדם הפר והביא אותו אל אהל מועד. וטבל...") משתמע שהטבילה צריכה להעשות דווקא בפנים. ב. גם כשהטבילה נעשית בפנים – דינה כעבודה הנעשית בחוץ, משום שהיא כשרה בחוץ (חשק שלמה), או משום שהיא חלק מההולכה (ק"ן אורה מד, ב; ובחזו"א זבחים סי' יב סק"ג דחה סברה זו). ג. שיטת הרמב"ם, שגם ר' יוסי מודה שהעובד בפנים ומחשבתו אודות עבודה שבפנים – פיגל, ולא שלל אלא את העובד במקום אחד ומחשבתו על עבודה במקום אחר. אם כן יש לומר שמדובר שבשעת הטבילה בפנים חשב להזות בפנים למחר (מנחת חינוך קמד; ק"ן אורה וגרי"ז להלן מד, ב; ולא כרש"י ד"ה שמעתי, שפירש שהטובל אצבעו חשב על הקטרת האימורים). לכל העניין, עיין להלן מערכה קג.

סיכום

מסקנת הסוגיה שטבילת אצבע מפגלת, כלומר שהחושב מחשבת פיגול בשעת הטבילה מפגל את הקרבן, אך זאת בחטאת פנימית בלבד, שבה מפורש "וטבל הכהן את אצבעו", ולא בחטאת חיצונית. במחשבה שלא לשמו אין ספק שהטבילה פוסלת, ואף בחטאת חיצונית.

פשטות הגמ' שהטבילה נחשבת כהולכה, ואילו הרמב"ם דימה אותה לזריקה, ונחלקו אחרונים האם כוונתו בדווקא, או שדימה לזריקה רק כדי להשמיע דינים מסוימים, כגון שהמחשבה מפגלת רק אם חשב בכל הטבילות. עוד נחלקו האם לדעתו המחשבה על הטבילה מפגלת (כך מצדד בזבח תודה, משום שמחשבה זו כוללת ממילא גם את הזריקה) או לא (משנה למלך).

ההלכה שטבילת אצבע מפגלת סותרת לכאורה למסקנת הגמ' (להלן טו, א) שהולכה שלא ברגל – אינה הולכה. יש

7. ביאור בעל חזון יחזקאל ועולת שלמה הנ"ל, שהגמ' מתכוונת לשיטת ר"ש בחטאות הפנימיות, ולא לשיטתו בהולכה, וראה גם בהערה הבאה.

8. סברות אלו נכונות גם ביחס לליקוט לבונה, ובמשנה למלך סובר שהרמב"ם לא גרס במנחות שם "קסבר הולכה שלא ברגל שמה הולכה", ואילו בליקוטי הלכות ובחזו"א (קמא סי' כט סק"ד) כתבו שהסוגיה כאן ובמנחות שם אינה כמסקנת הגמ' להלן שהכל מודים שהולכה זוטרתי נחשבת הולכה.

ביחס לדין "הולכה שלא ברגל"

הגמ' להלן (יד, ב-טו, א) דנה על הולכה באמצעות הושטה מיד ליד, האם "הולכה שלא ברגל שמה הולכה", ומסקנת הסוגיה, כאמור, שאינה הולכה. לפיכך יש לשאול: מדוע טבילת האצבע נחשבת כהולכה המפגלת, הרי זוהי "הולכה שלא ברגל"?⁷ הקושיה מתעצמת לאור השוואה לסוגיה דומה במנחות (יג, ב): הגמ' דנה על ליקוט גריגריי הלבונה המונחים על המנחה לקראת הקטרתם, ואומר ר' ירמיה: "משום הולכה נגעו בה, קסבר הולכה שלא ברגל שמה הולכה", ואף שם אומר ר' מרי: "אף אגן נמי תנינא" בהשוואה לקידוש הקומץ בכלי, "כיון דלא סגיא ליה דלא עבד לה – עבודה חשובה הוא, על כרחך משוי לה כי הולכה".

תוס' במנחות שם (ד"ה משום) מעירים על הבדל זה בין הסוגיות, שהגמ' כאן אינה מציינת שטבילת אצבע היא הולכה רק לדעה מסוימת, ולא מסבירים זאת. ריב"א (בשטמ"ק להלן טו, א אות ח) סובר, שהסוגיה כאן נוקטת בדעה שהולכה שלא ברגל שמה הולכה, ולכן אמרה שלדעת חכמים טבילת אצבע מפגלת, אבל הסוגיה לקמן סוברת שאינה הולכה, ולפי מסקנתה (וגרסתו שם "דכולי עלמא לא פסלא") – אכן טבילת האצבע אינה מפגלת! אולם הרמב"ם פסק שטבילת אצבע מפגלת (הל' פסולי המוקדשין יז, ג), למרות שפסק (שם א, כג) שהולכה שלא ברגל אינה הולכה.

באחרונים חילקו בין טבילת אצבע לבין הולכה שלא ברגל באופנים שונים: טבילת האצבע חשובה יותר מהולכה שלא ברגל, מפני שהיא עבודה בפני עצמה ומצותה בכך (משנה למלך הל' פסוהמ"ק יא, א). בשפת אמת מוסיף, שעיקר מצות הולכה היא ברגל (לדעתו כך הבינו חז"ל את המילה "והקריבו"), ואפילו כשעומד בצד המזבח – מצוה להתרחק מעט כדי לקיים הולכה ברגל (ראה במערכה הבאה), מה שאין כן בטבילת אצבע, שמצותה שלא ברגל⁸. כאמור, יש אומרים שהרמב"ם החשיב את הטבילה כזריקה, בגלל קושי זה.

ביחס לדין פיגול בחטאות הפנימיות בכלל

במשנה ובגמ' להלן (מג, א; מד, ב) נדונה השאלה האם יש פיגול בחטאות הפנימיות, או שמא אין פיגול אלא בקרבן הנעשה בעזרה, בדומה לשלמים, שהם המקור לדין פיגול, ושלוש דעות בדבר: שיטת תנא קמא במשנה שיש פיגול גם בחטאת פנימית; שיטת רבי שמעון שאין פיגול בחטאת

7. לאחר מכן דנה הגמ' בעבודות שדרך לעשותן בהולכה ביד ("הולכה זוטרתי"), כגון כשחט קרוב למזבח או במליקת קרבן העוף, ואומרת שבמקרה זה לא נחלקו ר' שמעון וחכמים, אלא שיש גרסאות שונות במסקנתה, האם "כולי עלמא לא פליגי דפסלא" בה מחשבה, או "לא פסלא" (על כך ראה להלן מערכה כ). לכאורה טבילת האצבע היא "הולכה זוטרתי", ואם כן על פי הגרסה "לא פסלא" קשה מדוע טבילת האצבע פוסלת, ואילו לפי הגרסה "לכולי עלמא פסלא" הקושיה הפוכה: מדוע אומרת הגמ' כאן שלדעת ר"ש הטבילה אינה מפגלת? אלא שעל כך יש להשיב על

בעבודות הנעשות בעזרה, ולא בהיכל. יש שהסבירו שהטבילה עשויה להחשב כעבודה בעזרה, והדעה המקובלת באחרונים שלדעת הרמב"ם גם עבודה בהיכל מפגלת, אם מחשבתו היתה על עבודה שבהיכל.

שכתבו שלפי זה הסוגיה כאן אינה להלכה (ריב"א), ויש שחילקו ביניהם באופנים שונים (אחרונים בדעת הרמב"ם). קושי נוסף בסוגיה כאן בהשוואה לסוגיה (מד,ב) על פיגול בחטאת פנימית, ממנה עולה שחטאת זו אינה מתפגלת אלא

מערכה יט. מצות הולכה ופסול מחשבה בה (יד,א-ב)

מחלוקת רבי שמעון וחכמים

במשנתנו (יג,א) נחלקו רבי שמעון וחכמים האם מחשבת פסול פוסלת גם בשעת ההולכה: "ר"ש מכשיר בהילוך, שהיה ר"ש אומר... אבל אפשר בלא הילוך, שוחט בצד המזבח וזורק". מטעמו של ר"ש לומדת הגמ' (יד,א), שבהולכת החטאות הפנימיות, שאין דרך להמנע ממנה, שכן אי אפשר לשחוט בהיכל, מודה ר"ש שהמחשבה פוסלת.

בתוספתא (זבחים א,ד-ה) ובספרא (צו פרשת ח,ה) מבואר שהתנא החולק על ר"ש הוא ר' מאיר (ומשנתנו מתאימה לכלל: "סתם משנה ר' מאיר"). עוד מבואר שם, שמחלוקתם איננה רק במחשבת שלא לשמה, עליה מדובר במשנה, אלא גם על מחשבת פיגול (וכן עולה מהגמ' יג,ב על טבילת אצבע).

הלכה כדעת ר' מאיר, שהובא במשנתנו באופן סתמי כ"חכמים" (רמב"ם הל' פסולי המוקדשין יג,ד).

האם לדעת חכמים חובה לעשות הולכה?

לא ברור האם טעמו של ר"ש מוסכם, ומודים חכמים שאפשר בלא הילוך ונחלקו עליו רק במסקנה הנובעת מכך, או שמא נחלקו חכמים גם על ההנחה שאפשר בלא הילוך, ולדעתם גם כאשר "שוחט בצד המזבח וזורק" חובה להילוך, ולו מעט.

מלשון הגמ' (יד,ב) משתמע כצד הראשון: "רבי שמעון דאמר: עבודה שאפשר לבטלה – לאו עבודה היא", ולא "רבי שמעון דאמר: הולכה אפשר לבטלה ולא עבודה היא". כלומר, החידוש בדבריו אינו שאפשר לבטלה, אלא שמשום כך לאו עבודה היא. יותר מפורש הדבר בגמ' לעיל (ד,א): "מה לכולהו שכן עבודה שאי אפשר לבטלה, תאמר בהולכה שאפשר לבטלה" (ושם הדיון לדעת חכמים, הסוברים שיש בה פסול מחשבה!). זוהי שיטת רש"י ותוס' (ד"ה יג,א ד"ה אתה אומר).

נאמר בתורה: "ושחט את בן הבקר לפני ה' והקריבו בני אהרן הכהנים את הדם וזרקו את הדם על המזבח סביב" (ויקרא א,ה). "הקרבה" זו נדרשת (לעיל יג,א) על קבלת הדם, אבל לשון זו רומזת גם להולכת הדם, ומכאן לומדת הגמ' (ד,א) "דהולכה לא תפקה מכלל קבלה", כלומר, שאף ההולכה היא "עבודה" הטעונה כהן וכלי שרת וכל דיני עבודה.

הסוגיה מבררת את מעמדה של ההולכה: האם חובה לעשותה, והאם דינה כשאר העבודות לעניין זה שהחושב בשעת עשייתה מחשבה פסולה (מחשבת שלא לשמה, או פיגול) פסל את הקרבן.

הולכה בבגדי חול. מסקנת הגמרא שהולכה היא עבודה לכל דבר, וטעונה בגדי כהונה, ולפיכך המוליך בבגדי חול – הולכתו פסולה.

לדיון על הולכה על ידי זר, או בשמאל, עיין 'שערי היכל' למסכת יומא, מערכה קטז.

דסבירא להו דהולכה אי אפשר לבטל...", ופירש בטהרת הקדש שכוונתו שכאשר שחט את הקרבן רחוק מהמזבח אי אפשר לבטל את ההולכה ולעשותה שלא ברגל, וכן פירש בחק נתן טו,א. יתכן שיש להגיה ברש"י שם: "כאי אפשר לבטל", על פי לשון השטמ"ק שם אות ח: "פירש הקונטרס נהי דרבנן עבדו אפשר כשאי אפשר...".

1. יג,א ד"ה כשהוא אומר: "כיון דזמנין הולכה ליתיה כלל"; טו,א ד"ה ובהולכה רבתי, על פי הגהת בעל צאן קדשים: "ורבנן ס"ל הא מיהא לא ביטל", כלומר, במקרה זה הרי לא ביטל את ההולכה ולכן המחשבה פוסלת בה; חגיגה יא,א ד"ה לא תפקיה. מרש"י יד,ב ד"ה והא שחיטה משמע אחרת, שכתב: "...לרבנן דמשום